

Innspillsnotat til Prosjekt Vendepunkt

Right To Play takker for muligheten til å komme med innspill til Prosjekt Vendepunkt.

Det er en krevende øvelse å diskutere hva som er viktigst. Det er dog enda mer krevende å rette pekefinger mot det som presumtivt er *mindre* viktig. Utviklingsminister Aukrust har ved gjentatte anledninger pekt på det høye antallet mål som ligger i dagens utviklingsstrategi, og behovet for å fokusere og prioritere. Det er vi helt enige i, samtidig som det er viktig å ikke se hvert mål for seg selv, men sammenhengen mellom de ulike.

Diskusjonene gjennom året har vist at det ikke finnes ett svar, eller en løsning. Noen av anbefalingene kan fremstå som motstridende, og en ny innretning må derfor nødvendigvis ta noen veivalg. Vårt innspill adresserer således ikke hva som skal ut, men hva som *ikke* må ut, og fokuserer på tre områder;

1. Behov for å rydde i bistandsbudsjettet
2. Innspill til strategiske prioriteringer
3. Prinsipper og forutsetninger knyttet til effektiv bistand.

Rydde i bistandsbudsjettet

Det blir ikke mer penger på statsbudsjettet selv om midler flyttes fra en budsjettpost til en annen. Derimot bidrar det til å tydeliggjøre hvilke midler som faktisk går til bistand, og hvilke som dekker andre formål. Det er ikke umiddelbart enkelt å lese ut fra statsbudsjettet hvilke poster som faktisk har gått til bistand.

Flyktningekostnader i Norge ut av bistandsbudsjettet

Regjeringen bør utforske strategier for å redusere asylkostnadene i bistandsbudsjett og samarbeide med land som har begynt med dette, slik som for eksempel [Storbritannia](#). Dette adresserte vi også i 2024, som den del av våre innspill til statsbudsjettet for 2026.

Kategorisere hva som er globale felleskostnader (klima og miljø)

Det er i dag en uryddig sammenblanding av hva som er egeninteresse, og hva som faktisk er bistand.

Strategiske prioriteringer

Det er først når retningen er tydelig, at det er mulig å gjøre reelle prioriteringer og ta stilling til hva man skal gjøre mindre av.

Her mener Right To Play det er riktig å se i retning av rapporten til Sending-utvalget, [«Investerings i en felles fremtid»](#). Hovedanbefalingene i rapporten er som følger:

- 1 a. Investeringer i fattigdomsreduksjon og utvikling: Re-fokusert ODA
- 1 b. Umiddelbar krisehjelp og stabilisering
2. Investeringer i globale fellesgoder for utvikling

Vi ønsker særlig å adressere første punkt.

Investeringer i fattigdoms reduksjon og utvikling

Right To Play støtter at bekjempelse av fattigdom fortsatt må være inkludert som et av strategiens hovedmål. Bekjempelse av fattigdom er ikke et mål som står alene, men en forutsetning for å nå bredere mål om jobbskaping, økonomisk utvikling og bygging av robuste og demokratiske samfunn. Da blir det neste naturlige å se på hva som er sentrale virkemidler for å redusere fattigdom.

[Konservative anslag](#) viser at de siste 45 årene kan utdanning tilskrives 50 % av verdens økonomiske vekst, 70 % av inntektsøkningen blant verdens fattigste og 40 % av reduksjonen i ekstrem fattigdom.

Man skal være forsiktig med å sette ulike tiltak opp mot hverandre, men utdanning er et av de mest transformative virkemidlene vi har for å skape varig utvikling.

«Tilgang til utdanning av god kvalitet er ikke bare et mål i seg selv, men en grunnleggende byggestein for å skape en bedre verden preget av bærekraftig fred, velstand og utvikling.»

FN Bærekraftsmål nr 4

Derfor er det nødvendig å tenke helhetlig rundt utdanning. Utdanning er særlig viktig i kriser og konfliktsituasjoner, der den både kan gi barn og unge kontinuitet, trygghet og beskyttelse, og bidra til å legge grunnlaget for langsiktig utvikling. Right To Play ønsker derfor regjeringens satsing på utdanning i krise og konflikt velkommen.

Utdanning driver global samfunnsendring og er det mest treffsikre virkemiddelet vi har for å drive frem langsiktig og varig utvikling. Norge er forøvrig internasjonalt anerkjent for å være en forkjemper for utdanning. Dette hører vi også direkte fra våre kollegaer på landkontorene hvor vi har midler fra Norad.

Utdanning gjør mennesker i stand til å ta del i vekst og arbeidsliv

Den 24. august lanserte utviklingsminister Aukrust i et VG intervju hovedmålet for norsk bistandspolitikk – jobbskaping. Vi er enige i at dette er et av de viktigste verktøyene for å skape utvikling, og for å bekjempe fattigdom. Samtidig kreves det innsats på flere områder for å få effekt av en investering. Utdanning av god kvalitet er helt sentralt, men spiller heller ikke alene. [Fattigdomsrapporten](#) slår fast at fattigdomsreduksjon i Afrika sør for Sahara krever en dobbel investering:

1. Mer og bedre utdanning slik at unge får relevante ferdigheter
2. Mer næringsutvikling og jobbskaping slik at disse ferdighetene kan brukes produktivt

Det er samspillet mellom de to som avgjør om en voksende ungdomsbefolkning blir en drivkraft for økonomisk vekst og fattigdomsreduksjon.

Right To Play er gjerne med videre i en diskusjon om hvordan utdanning og jobbskaping kan spille sammen for å maksimere effekt.

Utdanning er også en viktig forutsetning for likestilling og inkludering, og skolen er en sentral arena for å bygge fellesskap og gi barn og unge mulighet til å delta i samfunnet. Samtidig kan utdanning være en viktig arena for å integrere andre viktige elementer, som psykososial støtte (MHPSS). På denne måten bidrar investeringer i utdanning ikke bare til læring og økonomisk utvikling, men også til å bygge robuste, inkluderende og demokratiske samfunn.

Prinsipper og forutsetninger for effektiv bistand

1. Effektiv bistand – hva betyr det egentlig?

Ikke all bistand gir direkte resultater, eller kan direkte henvises til et enkelt initiativ. Det bør derfor være rom for en bredere forståelse av effektivitet, særlig når målet er langsiktig samfunnsendring som ikke kan knyttes til ett enkelt prosjekt eller én aktør. Flere har i denne prosessen pekt på at arbeid for å styrke demokratiske samfunn i mange tilfeller kjempes frem som en sum av ulike initiativ implementert av en rekke ulike aktører. Spørsmålet er i hvilken grad det bør aksepteres en bredere forståelse av effektivitet, særlig når målet er langsiktig arbeid med å bygge demokratiske samfunn.

2. Lokalisering på ekte

Lokalisering har vært oppe til diskusjon i flere år allerede, men det synes fortsatt å være en rekke ulike forståelser av hva det faktisk betyr. Betyr det implementering *gjennom* lokale partnere? Direkte av lokale partnere? Med lokalt tilpasset eller lokalt utviklet endringsteori?

Right To Play anbefaler å definere hva lokalisering må inkludere, med et sett relevante og målbare indikatorer som muliggjør samstemt rapportering på fremdrift. Vi er gjerne med i videre samtaler om hvordan et sett med indikatorer kan utvikles.

3. Risiko

Organisasjoner flest er opptatt av å maksimere innsats og måle effektivitet. Endring i seg selv medfører risiko, og organisasjoner er iboende risikoaverse. Hvilke mekanismer må på plass for å identifisere risiko, og ta ansvar for kostnader som kan oppstå når nye løsninger eller prosesser testes ut? I dag faller dette ansvaret utelukkende på organisasjonene. Et eksempel er overføring av makt til lokale organisasjoner. Overføring av makt betyr også en reduksjon av kontroll, som igjen medfører en risiko for organisasjonene.

Om Right To Play

Right To Play er en global bistandsorganisasjon som er tilstede i 20 land. Vi er partipolitisk og religiøst uavhengig, og bruker lek som metode for å gi trygghet og læring til barn i utsatte områder.

Vi har spisskompetanse på lekbaserte metoder, som gjør læring mer engasjerende, inkluderende og effektiv. I områder preget av krise og konflikt bruker vi lek som et verktøy for å gi barn trygghet, bearbeide traumer og gi en opplevelse av normalitet, også når verden rundt dem er kaotisk.